

Phán đoán

Trận chiến Mesada (năm 72 sau Chúa giáng sinh) giữa Do Thái (giành độc lập) với Rôma (thực dân) là trận chiến thương tâm nhất trong lịch sử chiến tranh loài người.

Khi quân Do Thái tử thủ ở thành Mesada (Hêrôđê I xây phía Tây Nam Biển Chết), cầm chắc chiến bại, tướng Eleazar thuyết phục 973 binh sĩ về giết hết vợ con và người thân, trở lại rút thăm chọn 10 người giết chết số còn lại. Kế tiếp trong 10 người đó rút thăm chọn 1 người giết 9 người kia. Người cuối cùng đốt thành rồi tự sát (tuy nhiên vẫn còn sót 1 bà già và 5 đứa trẻ). Khi quân Rôma toàn thắng tiến vào thành, họ không reo hò, nhưng im lặng nặng nề.

Con người cần nhiều thứ để sống: (về vật chất) không khí, cơm, nước, nhà cửa, sinh kế... (về tinh thần) chân lý (tín ngưỡng, kiến thức), lương tâm, trí phán đoán, tình thương, niềm vui, hy vọng...

Mọi nhu cầu trên đều bị bỏ lại sau khi chết, trừ một thứ lúc sống lẫn chết con người đều cần đó là trí phán đoán (judicium): lúc sống cần để hành xử không sai quấy, lúc chết cần để cao thẳng không trĩu trâm.

Ngày xưa các chủng viện xét trí phán đoán nghiêm ngặt nơi các ứng viên linh mục.

Vậy trí phán đoán là gì? – Là khả năng dựa vào những điều đã biết để suy xét và rút ra nhận định về những điều chưa biết.

Theo đó, trí phán đoán từng là công thần, từng là thủ phạm của bao sự việc lớn nhỏ xưa nay giữa con người. Phán đoán đúng, hành động đúng; phán đoán sai, hành động sai. Trước một sự việc, kẻ phán đoán đúng, người phán đoán sai. Hơn thua nhau ở chỗ đó. Tội lỗi khởi từ phán đoán sai, thậm chí nặng nhẹ cũng tùy phán đoán. Trước khi trút linh hồn, Đức Chúa Giêsu Kitô “xin Cha tha cho chúng vì chúng lầm (phán đoán sai) không biết việc chúng làm” (Lc 23,34).

Trí phán đoán không tùy thuộc vào kiến thức, địa vị, tuổi tác... bằng chứng: nhiều phụ nữ ít học đã là “trí phán đoán” tốt của chồng; nhiều vua chúa bị lật nhào vì trí phán đoán kém; nhiều quan tòa (đại biểu trí phán đoán tập thể) gây oan sai tệ hại; nói rằng “*vox populi, vox Dei*” (ý dân là ý Trời), vậy mà không phải lúc nào số đông cũng đúng.

Trí phán đoán đã khó có, lại còn dễ bị hao, mất bởi nét xấu, thói đời và bả phù vân (danh, lợi, thú...).

Dù vậy muốn có trí phán đoán tốt, người ta có 2 cách làm, hiệu quả chắc chắn:

1. Làm theo Lời Chúa dạy.
2. Lòng luôn kính Chúa yêu người.